

Анализ на разпределението на световните рекорди по нации, възрастови групи и пол във вдигането на тежести

Нели Янкова

Analysis of the distribution of world records by nations, age groups and gender in weightlifting. The amazing growth of world records in weightlifting for all ages and categories in recent years is an evidence for the unlimited human physical abilities. In this article the author makes a detailed analysis of the distribution of the world records among nations, age groups and sexes.

Key words: *weightlifting, world records, age, sex, leading nations, analysis*

ВЪВЕДЕНИЕ

Установяването на рекорди по вдигане на тежести датира още от древността. Летописци съобщават за такива прояви в историята на Египет, Гърция и Рим. Особено разнообразни и интересни са достиженията на атлетите-силачи до края на XIX век.

До 1920 г. са били познати над 50 упражнения на които неофициално са се регистрирали рекорди. Съществували са много видове многобой; брой повторения на определена тежест до отказ; въведени са били различни коефициенти, в които роля е играела собствената телесна маса; фиксирани са били абсолютни постижения с или без оглед на собствената телесна маса и т.н. Независимо от това през 1917-1918 г. са били регистрирани първите световни рекорди, които са отразени в архива на МФВТ [7,8].

През 1920 г. международната организация на тежкоатлетите решава окончателно въпроса за параметрите на състезателните категории, по които се провеждат официални първенства. Това е било предпоставка за въвеждането на ред и уеднаквяване на условията за поставянето на световни рекорди и тяхната регистрация по целия свят. От тогава и до наши дни всички рекорди се установяват по съответните за всеки период от развитието на тежкоатлетическия спорт правила на МФВТ [5,6,7].

Въвеждането и регистрацията на световни рекорди, ранната специализация по вдигане на тежести, активното включване на различните възрастови групи и пол в спортно-състезателната практика стимулира развитието на тежкоатлетическия спорт.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Целта на нашето изследване е да се анализират и определят водещите нации по поставените световни рекорди към 2014 г. по възрастови групи и пол.

За постигане на целта си поставихме за решаване следните задачи:

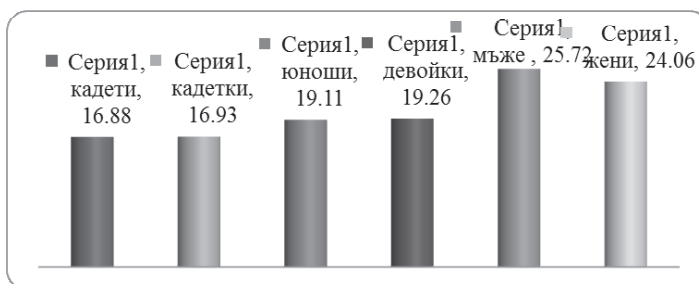
1. Да определим средната възраст на световните рекордьори по възрастови групи и пол.
2. Да определим доминиращите нации на базата на регистрираните световни рекорди към 2014 г. по възрастови групи и пол.
3. Да установим периода на неподобрените рекордите при мъжкия и женския контингент.

Обект на изследване са световните рекордьори по вдигане на тежести към 2014 г. по възрастови групи и пол.

Извършен бе сравнителен анализ на регистрираните към 2014 г. световни рекорди в МФВТ [11].

Анализ на резултатите

На **фигура 1** са представени средните данни за календарната възраст на световните рекордьори и рекордьорки по възрастови групи към датата на регистрирания им рекорд.

Фиг. 1 Средна възраст на световните рекордьори и рекордьорки по възрастови групи.

Данните сочат, че средната възраст на тежкоатлетите по възрастови групи и пол е съответно: кадети – 16,88 г., кадетки – 16,93 г., юноши – 19,11 г., девойки – 19,26 г., докато при мъжете средната възраст е 25,72 г., тя варира от 22 г. до 30 г. и при жените е 24,06 г., тя варира от 19 г. до 27 г.

При анализа на средната възраст по възрастови групи и пол при женския контингент се открояват някои състезателки постигнали върхови постижения на по-малка възраст при кадетки на 15 г. в теглова категория +69 кг. Nadezhda Nogay, и в трите възрастови групи на 16 г., 18 г. и 19 г. Zulfiya Chinshanlo покорява световните рекорди в теглова категория до 53 кг. и двете от Казакстан, на 18 г. при девойки в теглова категория до 58 кг. Li Wang от Китай и в теглова категория до 69 кг. Zarema Kasaeva от Русия. При мъжкия контингент при кадети се открояват двама на 16 г. в теглови категории до 50 кг. Sinpher Kruaithong от Тайланд и до 62 кг. Chao Wu и при юноши в теглова категория до 85 кг. Ilya Ilin на 17 г. от Казакстан.

Следователно при сравнение на мъжкия и женския контингент средната възраст е с минимални разлики: при кадетките е по-голяма от тази на кадетите с 0,5 г., а също така при девойките и юношите с 0,15 г. т.е., рекордите постигнати от тях са в границата на последната година участие за съответната възрастова група, докато при жените средната възраст е по-малка с 1,66 г. от тази на мъжете.

При сравнение с данните от 1963 г. на средната възраст на световните рекордьори – мъже – 24,4 г. [5], установяваме разлика от +1,3 г., като тази тенденция се запазва и към 2014 г., като оптимална възраст за постигането на високи резултати около 25 г.

По данни от направения анализ на литературни източници, някои автори [4] установяват, че възрастта при тежкоатлетките – жени няма връзка с величината на спортно-техническите резултати, докато при девойките установяват в умерена и слаба и умерена при кадетките връзка с величината на спортно-техническите резултати. Установените при мъжкия контингент зависимости са подобни [1,2,3], което подкрепя становищата на някои автори [1,2,3,4], че продължителността на спортния стаж влияе на постиженията, а не възрастта.

В **табл.1** са представени регистрираните световни рекорди по нации, възрастови групи и пол.

От представените данни в разпределението като водеща нация във всички възрастови групи и пол по регистрирани рекорди е Китай с 47, следвана от Русия с

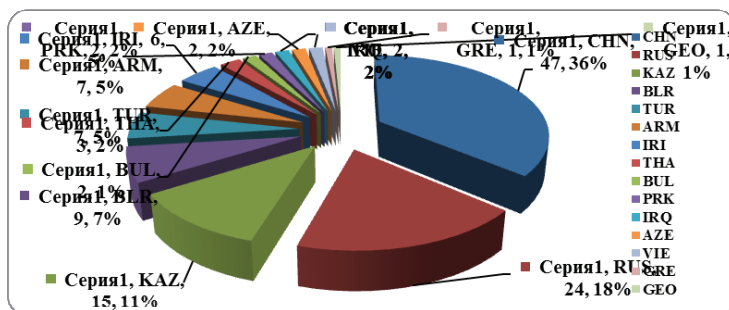
24 и Казахстан с 15 от общо 15 нации. Докато при разглеждането им по възрастови групи, установяваме някои различия. Във възрастова група девойки Китай и Русия са с равен брой рекорди, докато във възрастова група кадети водеща е Армения.

Таблица 1
Разпределение на регистрираните световни рекорди по нации, възрастови групи и пол

№	националност	кадет и	юнош и	мъж е	кадетк и	девоиц и	жен и	общ о
1	CHN	4	7	6	8	9	13	47
2	RUS	1	1	2	6	9	5	24
3	KAZ	3	2	2	4	2	2	15
4	BLR	1	4	4	-	-	-	9
5	TUR	-	3	3	3	-	1	7
6	ARM	5	2	-	-	-	-	7
7	IRI	-	3	3	-	-	-	6
8	THA	3	-	-	-	-	-	3
9	BUL	-	-	2	-	-	-	2
10	PRK	-	-	1	-	1	-	2
11	IRQ	2	-	-	-	-	-	2
12	AZE	2	-	-	-	-	-	2
13	VIE	2	-	-	-	-	-	2
14	GRE	-	-	1	-	-	-	1
15	GEO	1	-	-	-	-	-	1

По брой регистрирани рекорди при женския контингент разпределението е между 5 нации, докато при мъжкия контингент разпределението е между повече нации съответно: кадети – 10, юноши – 7 и мъже – 9.

Получените данни на **фиг. 2** ни показва процентното съотношение на разпределените рекорди по нации. Впечатление прави превъзходството на китайските тежкоатлети в почти всички възрастови групи и пол с изключение при кадети, което представлява 36% (47 рекорда) от общия брой рекорди, втора позиция заемат тежкоатлетите от Русия с 18% (24 рекорда).

Фиг. 2 Процентно съотношение на световните рекорди по нации.

При разпределението по възрастови групи установяваме, че единствена и водеща нация е Армения с 21% при кадети следвана от Китай с 17%, юноши – Китай с 32% и Беларус с 18%, мъже – Китай с 25% и Беларус с 17%, кадетки – Китай с 38%

и Русия с 29%, при девойки установяваме, че Китай и Русия са с по 43% и жени – Китай с 62% и Русия 24%.

Прави впечатление и голямата разлика от 38% на китайските тежкоатлетки във възрастова група жени, докато при девойки не се установяват разлики, а същевременно при мъжкия контингент разликите са по-малки, като най-голяма разлика 14%, установяваме при юноши.

Интерес представляват световните рекорди в някои теглови категории които не са подобрени през последните 8 – 11 г. при женския контингент във възрастова група кадетки в теглова категория до 69 кг. в отделните състезателни упражнения и в двубоя от 2004 г., при девойки в теглова категория до 58 кг. в състезателното упражнение изхвърляне от 2003 г. и жени в теглова категория до 58 кг. от 2006 г. в състезателното упражнение изхвърляне.

Същевременно при мъжкия контингент установяваме, че те не са подобрени през последните 9 – 16 г. във възрастова група кадети в тегловите категории до 75 кг. в състезателното упражнение изтласкване, а също така и до 85 кг. в отделните състезателни упражнения и в двубоя от 2005 г.; юноши в тегловите категории до 62 кг. в състезателното упражнение изхвърляне и в двубоя и до 94 кг. в състезателното упражнение изтласкване и в двубоя от 2000 г. и мъже в теглова категория до 85 кг. рекорда не е подобрен от 1998 г., а също така от 1999 г. в тегловите категории до 69 кг. в двубоя и до 94 кг. в състезателното упражнение изхвърляне.

От направения литературен обзор някои автори [9,10] са на мнение, че за ефективността на професионалната дейност въздействат и допълнителни външни и вътрешни фактори.

Съвременното ниво на знания не позволява да се определи кои са факторите, обуславящи различията в спортните резултати във вдигането на тежести. Това, че важна роля играе спортната тренировка, се потвърждава от високото темпо на ръст на спортното майсторство при отделните възрастови групи.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на проведеното изследване могат да бъдат формулирани следните изводи:

1. Оптималната възраст при тежкоатлети – мъже и жени, за постигането на високи резултати може да се приеме около 25 г., докато при кадетки, кадети, девойки и юноши тя е в горната граница на съответната възрастова група. Като най-младите световни рекордьори във вдигането на тежести при женския и мъжкия контингент се открояват тежкоатлетите от Казакстан.

2. По регистрираните рекорди за всички формации по пол и възраст, Китай следвана от Русия (от общо 15 нации към 2014 г.), запазват своите позиции през годините. При женския контингент разпределението е между 5 нации, а при мъжкия контингент забелязваме пробири на повече нации (15) и постепенно изместване на традиционно наложилите се лидери.

3. Нивото на световните рекорди във всички възрастови групи (особено при мъже) в някои теглови категории са недостижими от 8 – 16 години и можем да предположим, че те са постигнати от отделни тежкоатлети с изключителни качества. Това налага те да бъдат актуализирани чрез нови стандарти поради обстоятелството, че поколенията са с по-различен биологичен и социален статус.

ЛИТЕРАТУРА

[1.] Боянов, Вл., Делчев, Т. Опит за оптимизиране на индивидуалната подготовка на тежкоатлети. – ВФК, № 2–3, 1992.

[2.] Боянов, Вл. Опит за оптимизиране на индивидуалната подготовка на тежкоатлети-юноши. – ВФК, № 12, 1995.

[3.] Боянов, Вл., Казаклис, К. Оптимизиране на индивидуалната подготовка на тежкоатлети-кадети. Спорт, стрес, адаптация. 2010, стр. 96.

[4.] Боянов, Вл., Янкова Н. Сравнителен анализ и различия в индивидуалната подготовка на кадетки, девойки и жени-тежкоатлетки. Спорт и наука изв. брой, 2/2009 г. стр.19.

[5.] Гюрков, Д., Тежка атлетика в детска и юношеска възраст., ЕЦНПКФКС, С., 1992.

[6.] Гюрков, Д., Вдигане на тежести – част I. НСА. С. 2005.

[7.] Димитров, Д., Вдигането на тежести в България, част II, БФВТ, Шибилев – Стара Загора, 2001.

[8.] Добрев, П., Гюрков, Д., Спасов, А. Тежка атлетика. София, МиФ, 1976.

[9.] Йорданов, С., Изследване на физическата и спортната подготовка на военните полицаи, Спорт и наука изв. брой, 1/2013 г. стр.331.

[10.] Йорданов, С., Влияние на заниманията с бойно-приложни техники за справяне с депресивните състояния при човека. Спорт и наука изв. брой, 1/2013 г. стр.307.

[11.] [www. /http://en.wikipedia.org/wiki/Olimpic_weightlifting/](http://en.wikipedia.org/wiki/Olimpic_weightlifting/).

За контакти:

Гл. ас. Нели Янкова, доктор, катедра «Тежка атлетика, бокс, фехтовка и спорт за всички», Национална спортна академия «Васил Левски», 1700 София, Студентски град, e-mail yanikova_nsa@abv.bg

Докладът е рецензиран.